

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/69/2025
Identifikačné číslo spisu:	8222201675
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8222201675.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: E. H., narodená XX.XX.XXXX, G. N.. Z. XX, G., zastúpená JUDr. Vladimír Poch, advokát so sídlom Hviezdoslavova 3, Bardejov, proti žalovaným: 1/ Regionálny úrad verejného zdravotníctva, so sídlom Kuzmányho 18, Bardejov, 2/ Úrad verejného zdravotníctva SR, so sídlom Trnavská cesta 52, Bratislava, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy s prísl., vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 2 C 50/2022, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 16. októbra 2024 sp. zn. 2 Co 63/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/, 2/ n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 2Co/63/2023 zo 16. októbra 2024 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 11. mája 2023, č. k. 2C/50/2022-121, ktorým bola zamietnutá žaloba žalobkyne o náhradu škody a nemajetkovej ujmy titulom nezákonného rozhodnutia a nesprávneho úradného postupu žalovaných.

2. Súd prvej inštancie vec právne odôvodnil ustanoveniami § 3 ods. 1, § 4 ods. 1 písm. d/ zákona č. 514/2003 Z. z., § 4 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z., § 19 a § 21 zákona č. 575/2001 Z. z. a vecne tým, že žalovaní 1/, 2/ neboli v danom spore nositeľmi pasívnej vecnej legitímácie. Uviedol, že táto svedčila výlučne štátu - Slovenskej republike, za ktorú v okolnostiach daného prípadu koná Ministerstvo zdravotníctva SR. Toto ministerstvo predbežne prerokovalo aj nárok žalobkyne, o čom ju informovalo listom z 02.05.2022. Ak by ministerstvo nebolo príslušné vo veci konať, bezodkladne by postúpilo žiadosť žalobkyne príslušnému orgánu. K naznačenej situácii však nedošlo, preto žalobu súd prvej inštancie zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie. Zdôraznil tiež, že žalobkyňa, v konaní zastúpená právnym zástupcom, podala pôvodne žalobu len voči žalovanému 1/ a v priebehu konania súd pripustil vstup ďalšieho subjektu do konania, a to žalovaného 2/. Po vyslovení predbežného právneho názoru súdom prvej inštancie, právny zástupca žalobkyne navrhol pripustiť do konania ďalší subjekt, a to ministerstvo. Súd prvej inštancie tento návrh zamietol z dôvodu hospodárnosti konania aj z dôvodu, že žalobkyňa bola zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom. O trovách konania strán sporu rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP.

3. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 16. októbra 2024 sp. zn. 2 Co 63/2023 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver a svoje rozhodnutie zdôvodnil v rozsahu, ktorý obстоjí v konfrontácii s požiadavkami kladenými na kvalitu súdnych rozhodnutí. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie. Keďže odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok, odvolací súd v plnom rozsahu odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku.

3.1. Odvolací súd poukázal na to, že žalobkyňa sa podanou žalobou vo vzťahu k obom žalovaným domáhala náhrady ušlej mzdy v celkovej sume 15.000 eur (náhrada škody) a náhrady nemajetkovej ujmy v sume 5.000 eur a to v súvislosti s namietaným nesprávnym úradným postupom a nezákonným rozhodnutím žalovaných 1/, 2/, ktorí konali ako správne orgány na úseku verejného zdravotníctva. Žalobkyňa podala na Ministerstve zdravotníctva SR žiadosť o predbežné prerokovanie nároku dňa 10.12.2021 s tvrdením, že v dôsledku nesprávneho rozhodnutia a predchádzajúceho konania správnych orgánov došlo k zásahu do jej

osobnostných práv a bola jej spôsobená škoda vo výške 15.000 eur titulom ušlej mzdy za obdobie od marca 2020 do augusta 2020. Ministerstvo zdravotníctva SR listom z 02.05.2022 oznámilo, že nárok žalobkyne považuje za neopodstatnený, keďže nebolo preukázané kumulatívne splnenie podmienok na prerokovanie nároku na náhradu škody, a to nesprávny úradný postup orgánu verejnej moci a vznik škody. Žalobkyni bolo tiež oznámené, že uvedenej situácii sa dalo predísť, ak by pri vyťažovaní hliadkou príslušného OO PZ SR tejto predložila potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti, ktorým v tom čase disponovala.

3.2. S poukazom na ustanovenia § 3 ods. 1, § 4 ods. 1 písm. d/, § 4 ods. 3, § 15 zákona č. 514/2003 Z. z., § 3 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene zákonov, § 19 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, bol odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie názoru, že žalovaným v konaní nesvedčí pasívna vecná legitímácia. Poukázal na to, že vecná legitímácia je stav vyplývajúci z hmotného práva, ktorý odpovedá na otázku, či práve žalobcom označený žalovaný je nositeľom tvrdenej subjektívnej povinnosti korelujúcej so žalobcovým súkromným subjektívnym právom. Práve otázka vecnej legitímácie je ústredným pojmom sporového konania - v procese sa dokazuje existencia prípadnej subjektívnej právnej povinnosti žalovaného vo sfére hmotného práva. Nedostatok aktívnej, resp. pasívnej legitímácie strany je vždy dôvodom pre zamietnutie žaloby, pričom súd v tomto smere nie je viazaný poučovacou povinnosťou stanovenou v § 160 CSP. Poučovacia povinnosť súdu je obmedzená len na poučenie strán o ich procesných právach a povinnostiach (procesných úkonoch, ktoré môžu vykonať, ich dôsledkoch a procesnom postupe). Nemožno z nej vyvodit' povinnosť súdu poučiť žalobcu o tom, že ním označené strany nie sú v spore legitímované, keďže by tak už nešlo o poučenie o procesných právach a povinnostiach, ale o poučenie o hmotnom práve. Preskúmanie vecnej legitímácie je podstatnou súčasťou každého súdneho konania, pričom súd skúma vecnú legitímáciu vždy aj bez návrhu, v každom štádiu konania a aj v prípade, že ju žiadna zo strán konania nenamietajú. Exces v postupe súdu, ktorý opomenie vyriešenie otázky existencie vecnej legitímácie, k zodpovedaniu ktorej je ex offio viazaný, protirečí obsahu základného práva na súdnu ochranu garantovaného článkom 46 ods. 1 Ústavy SR.

3.3. Odvolací súd poukázal na to, že Najvyšší súd SR sa jednoznačne vyjadril, že v sporoch o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, pasívne vecne legitímovaným subjektom je štát. Ak by teda žaloba o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom smerovala proti inému subjektu ako štátu, tento by nebol podľa citovaného právneho názoru NS SR pasívne vecne legitímovaný, v dôsledku čoho by musel súd žalobu proti subjektu odlišnému od štátu zamietnuť. Vychádzajúc z tohto právneho názoru Najvyššieho súdu SR tak bolo možné konštatovať, že ak by žaloba o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom smerovala proti inému subjektu ako štátu, tento by nebol pasívne vecne legitímovaný v takomto spore.

3.4. Odvolací súd uviedol, že je nesporné, že štát, ako aj ústredný orgán štátnej správy, sú v občianskoprávných vzťahoch samostatné subjekty práva, ktoré majú spôsobilosť byť stranou civilného sporového konania. Pokiaľ žalobca označí za účastníka občianskeho súdneho konania o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom na strane žalovaného ústredný orgán štátnej správy, tento má spôsobilosť byť účastníkom konania, avšak samotná skutočnosť, že ústredný orgán štátnej správy ako žalovaný nie je v konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom pasívne vecne legitímovaný, vyplýva z hmotného práva. Ak by teda súd poučil žalobcu o tom, že má žalovať štát, poučil by ho o hmotnom práve. V rámci judikatúry vo vzťahu k Civilnému sporovému poriadku bolo ustálené, že poučovacia povinnosť súdu je obmedzená na poučenie účastníkov o ich procesných právach a povinnostiach (procesných úkonoch, ktoré môžu vykonať, ich dôsledkoch a procesnom postupe), pričom zo žiadnych ustanovení Civilného sporového poriadku nemožno vyvodit' povinnosť súdu poučiť žalobcu o tom, že žalovaný nie je v spore pasívne legitímovaný, nebolo by to poučením o procesných právach a povinnostiach, ale poučením o hmotnom práve, ktoré súd nie je povinný, ani oprávnený poskytnúť. Z hľadiska komparatívnej metódy výkladu práva odvolací súd poznamenal, že tak Najvyšší súd ČR, ako aj Ústavný súd ČR zhodne uviedli, že otázka vecnej legitímácie účastníka konania je hmotnoprávnou otázkou.

3.5. Následne odvolací súd poukázal na rozhodnutia súdov, v zmysle ktorých „Štát ako zodpovedný subjekt nezodpovedá za seba, ale za subjekt, ktorý škodu, či nemajetkovú ujmu zapríčinil. Tým je orgán štátu alebo orgán spoločenskej organizácie, na ktorú sa preniesli úlohy štátneho orgánu; pretože štát zodpovedá za tieto orgány, ony samy nie sú subjektmi zodpovednostného vzťahu. Ak žalobca podal žalobu proti iným subjektom než štátu, nemôžu byť tieto iné subjekty nositeľmi právnych povinností vyplývajúcich zo zodpovednosti za škodu vzniknutú z nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu podľa zákona č. 58/1969 Zb., teda nemajú pasívnu vecnú legitímáciu v tomto konaní (rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo 185/2007). Nositeľom zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom je vždy Slovenská republika, v ktorej mene zo zákona vystupuje, teda za ňu koná ústredný orgán štátnej správy, ktorému patrí to odvetvie štátnej správy, v ktorom bolo nezákonné rozhodnutie vydané. Ústredný orgán štátu pritom nekoná vo vlastnom mene, ale v mene štátu. Pasívnu vecnú legitímáciu má štát. Z citovaných ustanovení zákona tiež vyplýva, že za škodu nezodpovedá tento ústredný orgán, tým menej potom za ňu zodpovedá iný než v § 9 zákona uvedený orgán, hoci by inak mal právnu subjektivitu a spôsobilosť byť účastníkom konania. Príslušný ústredný orgán iba vystupuje a koná v mene za škodu zodpovedného štátu (rozsudok KS Trnava sp. zn. 24Co 290/2008). Podaním žaloby začalo sporové konanie, účastníkmi ktorého sú žalobca a žalovaný - tí, ktorých v žalobe označil za žalovaných. Žalobca v žalobe označil za žalovaného v 2. rade ústredný orgán štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností (Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky) - právnickú osobu so samostatnou právnou subjektivitou. Pokiaľ žalobca v priebehu konania za žalovaného v 2. rade označil Slovenskú republiku - Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, nejde o spresnené, doplnené alebo opravené označenie v žalobe už skôr označeného účastníka konania, ale ide o označenie úplne iného (odlišného a nového) subjektu, ktorý v konaní doposiaľ nevystupoval (uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo 309/2008)“.

3.6. Odvolací súd na základe vyššie uvedených právnych záverov v zhode so súdom prvej inštancie konštatoval, že subjektom zodpovednostného vzťahu, ktorý vznikol na základe tvrdeného spôsobenia škody nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, bol štát - Slovenská republika. Štát ako zodpovednostný subjekt pritom nezodpovedal za seba, ale za subjekt,

ktorý škodu spôsobil. Žalobkyňa pred začatím tohto sporu nepochybne žiadosť o predbežné prerokovanie nároku uplatňovaného v tomto konaní adresovala Ministerstvu zdravotníctva SR a zároveň presne označila orgán, ktorý podľa jej názoru nezákonne rozhodol a spôsobil škodu - Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove. Ministerstvo zdravotníctva SR odpovedalo na žiadosť žalobkyne podaním z 02.05.2022 a v tejto súvislosti nedošlo k situácii, aby toto ministerstvo postúpilo žiadosť žalobkyne inému príslušnému orgánu, pokiaľ by malo za to, že nie je príslušné vo veci predbežného prerokovania nároku konať. Napriek uvedenému žalobkyňa, ktorá bola v konaní zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, žalobu podala voči žalovaným 1/, 2/, bez toho, aby ako pasívne vecne legitimovaný subjekt označila štát - Slovenskú republiku, za ktorú s ohľadom na okolnosti veci, koná Ministerstvo zdravotníctva SR. Bol preto správny postup súdu prvej inštancie, keď v dôsledku nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalobu ako neopodstatnenú zamietol.

3.7. S ohľadom na uvedené závery odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a nasl. CSP.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Namietala, že nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP). Poukázala na to, že v podanej žalobe podrobne opisala všetky dôvody, ktoré ju viedli k podaniu žaloby na náhradu škody a nemajetkovej ujmy. V dôsledku nesprávneho rozhodnutia a ním predchádzajúceho konania spôsobenej žalovanými, došlo jednoznačne k zásahu do jej osobnostných práv. V prvom rade došlo ku krivému obvineniu žalobkyne, kedy anonym nepravdivo oznámil policii, že porušuje protipandemické opatrenia a následne polícia bez toho, aby situáciu dôsledne preverila, posunula danú vec žalovaným. Žalovaní rovnako bez toho, aby údajné konanie žalobkyne riadne prešetrili a preskúmali, rozhodli tak, že obvinili žalobkyňu zo spáchania priestupku a následne jej uložili pokutu. Týmto došlo okrem krivého obvinenia aj k hanobeniu jej dobrého mena, čím jej okrem finančnej škody vznikla aj nemajetková ujma. Poukázala na to, že podľa § 4 ods. 1 písm. i/ CSP (zrejme správne malo byť zák. č. 514/2003 Z. z. - pozn.) vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu verejnoprávna inštitúcia, záujmová samospráva alebo právnická osoba, ktorej zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy, ak škoda vznikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia ňou vydaného alebo, ak škoda bola spôsobená jej nesprávnym úradným postupom. Uviedla, že žalovaný dňa 26.03.2020 vydal rozkaz č. BJ/2020/197-2, ktorým žalobkyňu uložil pokutu vo výške 250 eur z dôvodu, že bola uznaná vinnou zo spáchania priestupku na úseku verejného zdravotníctva podľa § 56 ods. 1 písm. c/ zák. č. 355/2007 Z. z., ktorého sa údajne mala dopustiť dňa 20.03.2021 tým, že ako osoba s trvalým pobytom v Slovenskej republike sa nepodrobila nariadenej domácej izolácii v domácom prostredí po dobu 14 dní od vrátenia sa zo zahraničia a opustila miesto izolácie, čím údajne svojím konaním porušila karanténne opatrenia nariadené Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. Žalovaný uvedené rozhodnutie odôvodnil tým, že dňa 20.03.2020 mu bolo doručené oznámenie z Okresného riaditeľstva policajného zboru v Bardejove, ktorým bolo oznámené spáchanie priestupku v zmysle vyššie uvedeného zákona. Hliadka ORPZ Bardejov preverovala anonymné oznámenie, že obvinená sa vrátil zo zahraničia 2 dni predtým a bolo ju vidieť vychádzať z domu a prichádzať vo večerných hodinách. Proti uvedenému rozkazu podala žalobkyňa odvolanie dňa 04.05.2020, v ktorom poprela všetky tvrdenia v rozkaze. Zo zahraničia sa vrátila dňa 16.02.2020 a izolácia bola nariadená v zmysle rozhodnutia č. OLP/2567/2020 s účinnosťou od 13.03.2020, čo znamená, že žiadne nariadenie neporušila. Odo dňa 26.02.2020 bola dočasne práceneschopná, o čom priložila dôkaz. Dňa 03.03.2020 bola vyšetrená na J. oddelení v Starej Ľubovni. Príslušný orgán Policajného zboru si tak neoveril anonym a hneď oznámil údajné spáchanie priestupku žalovanému. Žalovaný dňa 03.08.2020 rozhodol tak, že konanie o priestupku na úseku verejného zdravotníctva podľa § 56 ods. 1 písm. c/ zákona č. 355/2007 Z. z., ktorého sa mala dopustiť žalobkyňa zastavil z dôvodu, že skutok sa nestal. Uvedené rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Úradu verejného zdravotníctva č. OLP/108/454/2020 zo dňa 07.01.2021, ktorý v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobkyňou predloženú kópiu potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti je možné považovať za dôkazný materiál, ktorým bolo preukázané, že žalobkyňa sa priestupku nedopustila.

4.1. Žalobkyňa uviedla, že v dôsledku nesprávneho rozhodnutia a ním predchádzajúceho konania žalovaným, jednoznačne došlo k zásahu do jej osobnostných práv. Vo vzťahu k nej došlo ku krivému obvineniu aj k hanobeniu jej dobrého mena, a preto jej okrem finančnej škody (nemožnosť vycestovania za prácou do zahraničia kvôli bráneniu svojich práv) vznikla aj nemajetková ujma. Z týchto dôvodov si žalobkyňa uplatňuje náhradu škody vo výške 15 000 eur, ktorá suma pozostáva z ušlej mzdy, o ktorú prišla za obdobie šiestich mesiacov (od marca 2020 do augusta 2020), kedy sa musela brániť proti nesprávnemu rozhodnutiu žalovaného podávaním opravných prostriedkov. Žalobkyňa mala v Nemecku príjem cca X XXX eur mesačne, čo za 6 mesiacov predstavuje sumu XX XXX eur. Žalovaný zasiahol do osobnostných práv žalobkyne tým, že svojím rozhodnutím porušil jej právo na ochranu osobnosti a dobrého mena. Preto si uplatnila nemajetkovú ujmu vo výške XXXX eur. Túto sumu považuje za primeranú ujmu, ktorá jej vznikla v súvislosti s neoprávnenými zásahmi žalovaného do jej osobnostných práv.

5. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie žalobkyne zamietnuť. Poukázal na to, že žalobkyňa v dovolaní uvádza skutočnosti, ktoré boli uvedené aj v žalobe, ku ktorej sa žalovaný vyjadril a na tomto vyjadrení i naďalej zotrváva. Má za to, že dovolanie nie je dôvodné.

6. Žalovaný 2/ rovnako navrhol dovolanie žalobkyne zamietnuť. Poukázal na to, že žalobkyňa v dovolaní na strane žalovaného označila Slovenskú republiku v zastúpení ministerstvom zdravotníctva, avšak v tomto smere súdy, uznesenie o pripustení nového subjektu na strane žalovaného, nevydali. Uviedol, že žalobkyňa v konaní samotnú majetkovú škodu, ani nemajetkovú ujmu riadne nepreukázala. Žalobkyňu nebol uložený zákaz vycestovať do zahraničia a tým pádom do zahraničia vycestovať mohla. Čo sa týka samotného bránenia jej práv do zahraničia, mohla využiť inštitút zastúpenia aj zo zahraničia prostredníctvom advokáta. Žalovaný sa preto v plnom rozsahu stotožnil s napadnutými rozhodnutiami súdov nižších inštancií.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

13. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. I Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritornú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

14. V zmysle § 428 CSP je dovolateľ povinný o. i. uviesť, z akých dôvodov dovolaním napadnuté rozhodnutie považuje za nesprávne a tento dovolačací dôvod (resp. dôvody) vymedziť spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Uvedené je podstatné a smerodajné aj pre samotný dovolačací súd, pretože ten je v súlade s dispozičnou zásadou viazaný uplatnenými dovolačacími dôvodmi (§ 440 CSP), vrátane ich obsahového i rozsahového vymedzenia a z iných než dovolačelom uplatnených dôvodov napadnuté rozhodnutie preskúmať nemôže. Ak teda dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, tento nedostatok má za následok odmietnutie dovolania.

15. V posudzovanom prípade žalobkyňa v dovolaní úplne jednoznačne uplatnila dovolačací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, ale v súlade s § 431 ods. 2 CSP nešpecifikovala, v čom konkrétne spočíva vada zmätočnosti konania predpokladaná v § 420 písm. f/ CSP. Žalobkyňa v dovolaní síce uvádza, že došlo k znemožneniu uskutočňovania jej procesných práv, avšak jej námietky v tomto smere predstavujú predovšetkým vyjadrenie jej nesúhlasu s právnymi závermi súdov nižších inštancií ohľadne nimi uskutočneného vyhodnotenia pasívnej vecnej legitímácie žalovaných v konaní (naviac žalobkyňa, s ohľadom na závery týchto súdov, že táto nie je u žalovaných daná, v dovolaní už za subjekt vystupujúci na strane žalovaného označila samotnú Slovenskú republiku - zast. Ministerstvom zdravotníctva SR - pozn.). Žalobkyňa zastúpená advokátom ako kvalifikovanou osobou znalou práva nespochybňuje správnosť procesného postupu pri rozhodovaní súdov v konaní o jej žalobe na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ale spochybňuje právne posúdenie vecí (právny záver súdov o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaných 1/, 2/ v konaní).

16. K tomu je zo strany dovolacieho súdu nevyhnutne potrebné uviesť, že predmetom dovolacieho prieskumu v rámci ustanovenia § 420 písm. f/ CSP sú rôzne procesné pochybenia súdov, ku ktorým dochádza v priebehu základného konania majúce vplyv na samotnú podstatu napadnutého rozhodnutia. Uvedenú definíciu však nenapĺňajú námietky žalobkyne smerujúce k tomu, ako súdy právne posúdili otázku pasívnej vecnej legitímácie subjektov na strane žalovaných. Nesprávne právne posúdenie vecí v súlade s konštantnou judikatúrou dovolacieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (porov. R 24/2017, 9Cdo/284/2020). Najvyšší súd konštatuje, že žalobkyňa cez zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP namietla nesprávne právne posúdenie vecí súdmi nižšej inštancie v otázke posúdenia pasívnej vecnej legitímácie žalovaných v danom spore. Právnym posúdením vecí sa rozumie nielen otázka hmotnoprávna (odvíjajúca sa od interpretácie napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine a pod.), ale i otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení (napr. CSP, CMP). V zmysle ustálenej (konštantnej) rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R

24/2017,

sp.zn.1Cdo/202/2017,2Cdo/101/2017,3Cdo/94/2017,4Cdo/47/2017,5Cdo/145/2016,7Cdo/113/2017,8Cdo/76/2018,9Cdo/284/2020) nie je prípustné uplatňovať predmetnú vadu zmätočnosti nesprávnym právnym posúdením veci. Aj podľa názoru ústavného súdu nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (I. ÚS 61/2019).

17. V danom prípade z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) nie je možné vyvodit', v čom žalobkyňa vidí porušenie svojho práva na spravodlivý proces. Žalobkyňa tak nevymedzila uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, keďže jasne nedefinovala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým jej mal odvolací súd v tomto spore znemožniť, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Dovolací súd poznamenáva, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domáť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je (tak ako to zrejme vníma i žalobkyňa) „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

19. Dovolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

20. V preskúmvanej veci dovolací súd takúto existenciu vady zmätočnosti nezistil. Preskúmaním obsahu spisu podľa názoru dovolacieho súdu súdy nižších inštancií správne, v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, vykonané dôkazy vyhodnotili jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti (§ 191 ods. 1 CSP), ako aj náležite rozhodnutie odôvodnili v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 393 ods. 2 CSP. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu vrátane ich dôvodov a námietok (porovnaj II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

21. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie podľa § 447 písm. f/ CSP odmietol bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

22. Nad rámec uvedeného, dovolací súd dodáva, že ani prípadné nesprávne právne závery súdov nižších inštancií v otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovaných 1/, 2/ by nezakladali prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, ale iba jeho prípustnosť podľa § 421 CSP (t. j. žalobkyňa by mohla v tomto smere namietat' len odklon odvolacieho súdu pri riešení tejto otázky od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/), príp. jej doposiaľ neriešenie dovolacím súdom (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), resp. jej rozdielne riešenie senátmi dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). Inak povedané, či v danej veci boli/neboli Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ako žalovaný 1/) a Úrad verejného zdravotníctva SR (ako žalovaný 2), nositeľmi pasívnej vecnej legitímácie v spore predstavovalo právne posúdenie veci, ktorého prípadné nesprávne vyriešenie odvolacím súdom, mohlo nanajvýš zakladat' prípustnosť dovolania len podľa § 421 CSP (nie podľa § 420 písm. f/ CSP). Išlo potom o otázku, ktorú riešil aj odvolací súd (na riešení ktorej založil svoje rozhodnutie), a ak sa tento podľa názoru žalobkyne pri jej riešení odklonil od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu (príp. by išlo o otázku doposiaľ dovolacím súdom neriešenú, alebo dovolacím súdom riešenú rozdielne), išlo by o dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP. Žalovaná potom neprípustne túto skutočnosť namietala cez dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP.

23. Ako už bolo uvedené vyššie, žalobkyňa v podanom dovolaní iba polemizuje s právnymi závermi odvolacieho súdu (s ktorými iba nesúhlasí a považuje ich za nesprávne), avšak takáto polemika, prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Samotné nesprávne právne závery odvolacieho súdu prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladajú. V danej veci tak odvolací súd procesne nepochybil iba tým, že vec podľa názoru žalobkyne nesprávne právne posúdil. Hoci žalobkyňa v podanom dovolaní na jednej strane s právnym posúdením legitímácie žalovaných odvolacím súdom nesúhlasí, v záhlaví samotného dovolania za žalovanú už označuje Slovenskú republiku - zast. Ministerstvom zdravotníctva SR, čím de facto označenie žalovaného upravila práve podľa týchto právnych záverov súdov (ktoré paradoxne považuje za nesprávne). K tomuto dovolací súd dodáva, že na dovolacie konanie sa nepoužijú ustanovenia o pristúpení subjektov, o zmene a späťvzťazí žaloby a o vzájomnej žalobe (§ 438 ods. 2 CSP). Z uvedeného vyplýva, že dovolací súd nemohol v dovolacom konaní pripustiť takúto zmenu subjektu na strane žalovaného (odhládnuť od toho, že žalobkyňa túto skutočnosť označila len v záhlaví svojho dovolania, pričom kvalifikovaný návrh na pripustenie subjektu - Slovenskej republiky - do konania na stranu žalovaného, nepodala). Žalobkyňa bola pritom na nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ňou označených žalovaných upozornená už súdom prvej inštancie na pojednávaní konanom dňa 11.5.2023 (ešte pred jeho otvorením) s tým, že naň reagovala návrhom na pripustenie Ministerstva zdravotníctva SR ako ďalšieho subjektu na strane žalovaných, ktorý návrh súd zamietol. Žalobkyni tak už v konaní pred súdom prvej inštancie muselo byť (vzhľadom na poučenie súdu) zrejmé, že nositeľmi pasívnej vecnej legitímácie nie sú ňou označení žalovaní, ale je ňou samotná Slovenská republika, no napriek tomu (hoci bola v konaní zastúpená advokátom) nápravu v tomto smere nevykonala.

24. Možno uzavrieť, že žalobkyňa vo svojom dovolaní nevytkla žiadne nedostatky v procesnom postupe súdov nižších inštancií

(tieto z obsahu jej dovolania nemožno ani len vyvodiť), pričom jej nesúhlas s právnym posúdením otázky neexistencie pasívnej vecnej legitímácie žalovaných 1/, 2/ v spore odvolacím súdom, ktoré považuje za nesprávne, nepredstavuje vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (R 54/2012, sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Skutočnosť, že žalobkyňa má v tomto smere odlišný právny názor než odvolací súd (hoci vo svojom dovolaní ani v tomto ohľade nekonkretizuje, v čom malo spočívať nesprávne právne posúdenie tejto legitímácie odvolacím súdom - pozn.), bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou (iba vo všeobecnej rovine) tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06), čo sa netýka preskúmvanej veci.

25. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.